

ASIA C-492/22 PPU**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

22.7.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittävä tuomioistuin:

Rechtbank Amsterdam (Alankomaat)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

22.7.2022

Kantaja:

CJ

Vastaaja:**Pääasian menettelyn kohde**

Riita koskee sellaisen henkilön säilössä pitämistä Alankomaissa, joka on pidätetty siellä puolalaisen tuomioistuimen antaman eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella ja jonka luovuttamista syyttäjä on lykännyt, koska häntä vastaan on Alankomaissa vireillä rikosoikeudellinen menettely muusta kuin eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä tarkoitetusta rikoksesta eikä luovutettavaksi pyydetty henkilö halua luopua oikeudestaan olla läsnä alankomaalaisessa rikosoikeudellisessa menettelyssä.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisupyynnö koskee olennaisesti kysymystä, (i) voiko muu viranomainen kuin täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen päättää lykätä eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla tapahtuvaa luovuttamista, ja (ii) jos näin ei ole, missä olosuhteissa täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi päättää lykätä luovuttamista.

SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymykset

- I. Ovatko puitepäätöksen 2002/584/YOS 12 artikla ja 24 artiklan 1 kohta, luettuna yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 6 artiklan kanssa, esteenä sille, että luovutettavaksi pyydettyä henkilöä, jonka luovuttaminen vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten on lopullisesti hyväksytty mutta jonka luovuttamista on lykätty, ”jotta hänet voidaan asettaa syytteeseen täytäntöönpanovaltiossa – muusta teosta kuin siitä kuin siitä, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee”, pidetään kyseisen rikosoikeudellisen menettelyn ajan säilössä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten?
- II. a. Onko puitepäätöksen 2002/584/YOS 24 artiklan 1 kohdassa säädetyn luovuttamisen lykkäämistä koskevan toimivallan käyttämistä koskeva päätös [eurooppalaisen pidätysmääräyksen] täytäntöönpanoa koskeva päätös, jonka tekeminen kuuluu 2002/584/YOS 6 artiklan 2 kohdan perusteella, kun kyseistä säännöstä luetaan yhdessä kyseisen puitepäätöksen johdanto-osan kahdeksannen perustelukappaleen kanssa, täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle?
- b. Jos näin on, seuraako siitä, että tämä päätös on tehty ilman puitepäätöksen 2002/584/YOS 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen osallistumista, että luovutettavaksi pyydettyä henkilöä ei voida enää pitää säilössä hänestä annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten?
- III. a. Onko puitepäätöksen 2002/584/YOS 24 artiklan 1 kohta, luettuna yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklan kanssa, esteenä sille, että luovutettavaksi pyydetyn henkilön luovuttamista lykätään täytäntöönpanojäsenvaltiossa käytävää rikosoikeudellista menettelyä varten pelkästään siitä syystä, että asianomainen ei halua luopua oikeudestaan olla läsnä rikosoikeudellisessa menettelyssä?
- b. Jos näin on, mitä tekijöitä täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on otettava huomioon tosiasiallisen luovuttamisen lykkäämistä koskevan päätöksen yhteydessä?

Euroopan unionin oikeuden ja kansallisen oikeuden säännökset, joihin on vedottu

Unionin oikeus:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24) (jäljempänä puitepäätös), 6 artiklan 2 kohta sekä 12, 23 ja 24 artikla

Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa 27.11.2008 tehty neuvoston puitepäättös 2008/909/YOS (EUVL 2008, L 327, s. 27), sellaisena kuin se on muutettuna puitepäättöksellä 2009/299/YOS (jäljempänä puitepäättös 2008/909/YOS).

Alankomaiden oikeus:

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä tehdyn Euroopan unionin neuvoston puitepäättöksen täytäntöönpanosta 29.4.2004 annettu laki (Wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie, jäljempänä luovuttamisesta annettu laki), Stb. 2004, 195, sellaisena kuin se on muutettuna, 1 §:n e kohta, 27 §:n 2 momentti, 33, 34, 35 ja 36 §.

Tiivistelmä pääasian tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Puolalainen tuomioistuin antoi 31.8.2021 eurooppalaisen pidätysmääräyksen, jonka tarkoituksena oli panna täytäntöön kahden vuoden vankeusrangaistus, joka oli määrätty kolmestatoista rikoksesta, jotka kuuluvat puitepäättöksen 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun rikoslajiin ”järjestäytynyt varkausrikollisuus tai aseellinen ryöstö”.
- 2 Luovutettavaksi pyydetty henkilö otettiin Alankomaissa 9.4.2022 kiinni tämän eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön panemiseksi.
- 3 Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen, rechtbank Amsterdam (Amsterdamin alioikeus), määräsi 2.6.2022 asianomaisen säilöön otettavaksi ja hyväksyi 16.6.2022 hänen luovuttamisensa Puolaan. Viimeksi mainittuun ratkaisuun ei voida hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakekeinoin.
- 4 Luovutettavaksi pyydetty henkilö on tuomittu Alankomaissa ensimmäisessä oikeusasteessa muusta kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista, nimittäin moottoriajoneuvon kuljettamisesta ilman ajokorttia. Kantonrechter in de rechtbank Den Haag (Haagin alioikeuden kantonrechter-jaosto) tuomitsi asianomaisen 15.12.2021 360 euron sakkoon tai toissijaisesti seitsemän päivän vankeusrangaistukseen. Asianomainen on valittanut tuomiosta. Valitus on määrä käsitellä 4.10.2022. Openbaar Ministerie (syyttäviviranomainen) ja luovutettavaksi pyydetty henkilö voivat hakea valituksesta annettavaan ratkaisuun muutosta kassaatiomenettelyssä.
- 5 Jos ja niin kauan kuin Alankomaissa on vireillä rikosoikeudenkäynti luovutettavaksi pyydettyä henkilöä vastaan, rechtbank voi luovuttamisesta annetun lain 34 §:n 2 momentin b kohtaa ja 36 §:n 1 momenttia koskevan

vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti syyttäjän vaatimuksesta jatkaa asianomaisen säilössä pitämistä joka kerta enintään kolmellakymmenellä päivällä niin kauan kuin Alankomaiden rikosoikeudenkäynti jatkuu, edellyttäen, että luovuttamismenettely toteutetaan riittävän ripeästi ja säilössä pitäminen ei siis ole kestoaltaan liiallinen. Rechtbank jatkoi asianomaisen säilössä pitämistä syyttäjän vaatimuksesta 22.6.2022 ja 6.7.2022, kummallakin kerralla kolmellakymmenellä päivällä.

- 6 Koska luovutettavaksi pyydetty henkilö ei halua luopua oikeudestaan olla läsnä alankomaalaisessa rikosoikeudenkäynnissä, syyttäjä aikoo määrääjain vaatia säilöönnoton jatkamista niin kauan kuin alankomaalainen rikosoikeudenkäynti on vielä kesken.
- 7 Asiassa ei ole vedottu mihinkään muuhun olosuhteeseen, joka voisi luovuttamisesta annetun lain 34 §:n 2 momentin perusteella, luettuna yhdessä 35 §:n kanssa, johtaa säilöönnoton jatkamiseen. Säilössä pitämisen jatkamista koskevat vaatimukset merkitsevät näin ollen väistämättä sitä, että syyttäjä on lykännyt luovuttamista Alankomaissa vireillä olevan rikosoikeudellisen menettelyn vuoksi. Syyttäjä voi tehdä tällaisen lykkäämistä koskevan päätöksen luovuttamisesta annetun lain perusteella. Rechtbank ei tutki lykkäyspäätöstä, koska kansallisen oikeuden mukaan tällainen päätös kuuluu syyttäjälle.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyyntöjen perusteluista

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

- 8 Viitaten unionin tuomioistuimen tuomioihin 25.1.2017, Vilkas (C-640/15, ECLI:EU:C:2017:39, 43 kohta) ja 12.2.2019, TC (C-492/18 PPU, ECLI:EU:C:2019:108, 60 kohta) rechtbank toteaa, että vaikka puitepäätöksen 24 artiklan 1 kohdassa, toisin kuin sen 23 artiklassa, ei ole viittausta säilöönottoon (tai sen jatkamiseen), puitepäätöksen 12 artiklan ja 24 artiklan 1 kohdan sekä luovuttamisesta annetun lain 33–36 §:n 1 momentin yhdistelmä tarjoaa selkeän, ennakoitavissa olevan ja helposti saatavilla olevan oikeusperustan säilöönnoton jatkamiselle luovuttamisen lykkäämisen tapauksessa, jolloin täytetään Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 6 artiklan vaatimukset, missä yhteydessä rechtbank huomauttaa myös tarkastavansa 30 päivän välein, voidaanko säilöönottoa jatkaa. Rechtbankin mukaan pelkkä se seikka, että lopullisesti hyväksytyä luovuttamista on lykätty, ei tarkoita, että luovutusmenettely ei enää olisi ”vireillä” ja että luovutusmenettelyä ei toteutettaisi riittävän ripeästi.
- 9 Koska toinen ennakkoratkaisukysymys perustuu tähän tulkintaan, rechtbank katsoo, että on asianmukaista saattaa tämä tulkinta nimenomaisesti unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen muodossa.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

- 10 Puitepäätöksen 24 artiklan 1 kohdassa toimivalta luovuttamisen lykkäämisestä annetaan täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle, mutta kansallisessa täytäntöönpanolainsäädännössä säädetään, että päätöksen luovuttamisen lykkäämisestä tekee syyttäjä.
- 11 Unionin tuomioistuin katsoi kuitenkin 24.11.2020 antamassaan tuomiossa *Openbaar Ministerie (asiakirjaväärennös)* (C-510/19, ECLI:EU:C:2020:953), että Alankomaiden syyttäjää ei voida pitää puitepäätöksessä, muun muassa sen 6 artiklan 2 kohdassa, tarkoitettuna täytäntöönpanosta vastaavana oikeusviranomaisena, koska syyttäjä voi saada yksittäistapauksessa käskyjä Alankomaiden oikeus- ja turvallisuusministeriltä, kuten tilanne edelleenkin on.
- 12 Unionin tuomioistuin katsoi lisäksi 28.4.2022 antamassaan tuomiossa C ja CD (*luovuttamispäätöksen täytäntöönpanon oikeudelliset esteet*) (C-804/21 PPU, ECLI:EU:C:2022:307), että puitepäätöksen 23 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ylivoimaisen esteen olemassaolon arviointi ja tarvittaessa uuden luovutuspäivän vahvistaminen ovat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskevia päätöksiä, jotka kuuluvat täytäntöönpanevelle oikeusviranomaiselle puitepäätöksen 6 artiklan 2 kohdan nojalla, kun tätä säännöstä tarkastellaan johdanto-osan kahdeksannen perustelukappaleen valossa.
- 13 Näin ollen rechtbank tiedustelee, kuuluuko puitepäätöksen 24 artiklan 1 kohdassa säädettyä luovuttamisen lykkäämistä koskevan toimivallan käyttöä koskevan päätöksen tekeminen puitepäätöksen 6 artiklan 2 kohdan perusteella, luettuna yhdessä sen johdanto-osan kahdeksannen johdantokappaleen kanssa, täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle. Rechtbank katsoo, että tällainen päätös, samoin kuin tilanne, joka johti edellisessä kohdassa mainittuun unionin tuomioistuimen tuomioon, näyttää ylittävän mahdollisen ”käytännön ja hallinnollisen tuen”, jonka antaminen puitepäätöksen 7 artiklan perusteella, luettuna yhdessä sen johdanto-osan yhdeksannen perustelukappaleen kanssa, voidaan uskoa viranomaiselle, joka ei ole täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen. Toisen ennakkoratkaisukysymyksen a kohta koskee tätä seikkaa.
- 14 Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, rechtbank esittää jatkokysymyksen, seuraako siitä, että tämä päätös on tehty ilman puitepäätöksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen osallistumista, että luovutettavaksi pyydettyä henkilöä ei voida enää pitää säilössä häntä koskevan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten [toisen ennakkoratkaisukysymyksen b kohta].

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

- 15 Jos toisen ennakkoratkaisukysymyksen a kohtaan ei vastata kieltävästi, rechtbank tiedustelee, mitä seikkoja täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on

punnittava ja mitkä tekijät on otettava huomioon arvioitaessa, voidaanko luovuttamista lykätä, jotta henkilöön, jonka luovuttaminen on lopullisesti hyväksytty, voidaan kohdistaa täytäntöönpanovaltiossa rikosoikeudellinen menettely muusta kuin eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä tarkoitetusta rikoksesta.

- 16 Tässä yhteydessä rechtbank toteaa erityisesti, että nykykäytännön mukaan luovuttamisesta annetun lain 36 §:n 1 momenttia sovellettaessa syyttäjä yleensä lykkää luovuttamista, jos luovutettavaksi pyydetty henkilö ei halua luopua oikeudestaan olla läsnä Alankomaiden rikosoikeudenkäynnissä. Käyttämällä valitusoikeuttaan ja oikeuttaan hakea muutosta kassaatiokäsittelyssä luovutettavaksi pyydetty henkilö voi lisäksi varmistaa, että luovuttaminen lykkäytyy useilla kuukausilla tai jopa vuosilla.
- 17 Koska puitepäätöksen 26 artiklan 1 kohdan mukaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta johtuva säilönottoaika on vähennettävä [vapausrangaistuksen kokonaisajasta], luovutettavaksi pyydetty henkilö suorittaa käytännössä tällaisessa tilanteessa vapausrangaistuksensa (suurimmaksi osaksi) Alankomaissa, vaikka pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio ei ole katsonut aiheelliseksi soveltaa puitepäätöstä 2008/909/YOS eikä täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ole katsonut aiheelliseksi soveltaa puitepäätöksen 4 artiklan 6 alakohdassa säädettyä kieltäytymisperustetta.
- 18 Alankomaat on tosin saattanut puitepäätöksen 24 artiklan 2 kohdan osaksi kansallista lainsäädäntöään, niin että ehdollinen luovuttaminen, josta Alankomaiden lainsäädännössä käytetään nimitystä ”voorlopige terbeschikkingstelling” (väliaikainen luovuttaminen), olisi mahdollista, mutta käytännössä Puola ei toimi yhteistyössä ehdollisen luovuttamisen toteuttamiseksi, jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Ehdollinen luovuttaminen ei siis ole tässä tapauksessa ole käytännössä mahdollista.
- 19 Konkreettisesti rechtbank tiedustele kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellään, voidaanko unionin tuomioistuimen tuomiossa 11.3.2002, SF (Eurooppalainen pidätysmääräys – Takeet palauttamisesta täytäntöönpanovaltioon) (C-314/18, ECLI:EU:C:2020:191), erityisesti sen 59–61 kohdassa, esittämiä perusteita soveltaa analogisesti [nyt käsiteltävään tapaukseen] ja onko niin, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen ei näin ollen voi lykätä luovuttamista pelkästään sillä perusteella, että luovutettavaksi pyydetty henkilö ei luovu oikeudestaan olla läsnä rikosoikeudenkäynnissä täytäntöönpanojäsenvaltiossa, vaan kyseisen viranomaisen on tapauskohtaisesti tutkittava, tekevätkö konkreettiset syyt, jotka liittyvät asianomaisen henkilön puolustautumisoikeuksien kunnioittamiseen tai hyvään lainkäyttöön, kyseisen henkilön läsnäolon pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa välttämättömäksi, kunnes rikosoikeudenkäynti on saatettu päätökseen lainvoimaisella ratkaisulla, ottaen huomioon yhteistyömekanismit, joiden avulla asianomainen henkilö voi käyttää puolustautumisoikeuksiaan

täytäntöpanevan jäsenvaltion rikosoikeudenkäynnissä sen jälkeen, kun hänet on siirretty määräyksen antaneeseen jäsenvaltioon.

Kiireellistä menettelyä koskeva pyyntö

Ottaen huomioon, että luovutettavaksi pyydetty henkilö on säilöön otettuna odottamassa Alankomaiden rikosoikeudenkäynnin saattamista päätökseen, rechtbank on pyytänyt, että tämä asia käsitellään työjärjestyksen 107 artiklassa määrätyn kiireellisen menettelyn mukaisesti.

TYÖASIAKIRJA